

מה ד' אלקיך שואל מעמך

ישראל קדושים הם ומצטערים על בטול תפלה בצבור ומקצתם מבקשים לחדש מנינים בהקדם. וגם רחמנים הם ונכמרו רחמיהם של הרבנים ומקצתם מבקשים להענות להפצרות. אמנם קדושים ורחמנים אנו אבל גם חכמים מחוכמים. הבה נתחכמה.

[ודאי שעצם הצער על שנמנע ממנו כעת להתפלל בצבור וכי"ב נכון וראוי וכעין הדעה בברכות (ה.) הסוברת אלו הן יסורין של אהבה כל שאין בהן ביטול תפלה. הדברים דלהלן מכוונים כלפי היוזמה לחדש מנינים היום. אנו תפלה שבקרוב בחסדי ד' ישתנה המצב וממילא תשתנה ההוראה ויתאפשר לנו לחדש מנינים.]

שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי א"ל גירני ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת כו' בא לפני הלל גיריה אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואיך פירושה הוא זיל גמור (שבת ל"א.) ופירש"י (שם) ד"ה דעלך סני לחברך לא תעביד וז"ל ריעך וריע אביך אל תעזוב - זה הקב"ה אל תעבור על דבריו כו' עכ"ל.

הוי אומר, לעשות מצותו/רצונו של הקב"ה זהו כל התורה כולה. זאת אומרת אין לך דבר בעולם - ואפי' תפלה, ת"ת או אהבת ד' - שהוא בעל ערך רוחני עצמאי מוחלט. בזאת תבחן כל פעולה: האם הקב"ה רוצה בה באותה צורה באותה שעה?

הנה נמחיש את הענין. ת"ת כנגד כלם, וכל חפציק לא ישוו בה - ומ"מ העוסק בתורה בימי אבלו (חוץ מדברים הרעים) או במקום מטונף עבירה היא בידו. התפלה עומדת ברומו של עולם, בשבילה נברא כל העולם (ר' יונה אבות א:ב), ומ"מ המתפלל בשעה שנצרך לנקביו או במקום מטונף תפלתו תועבה. בתנאים מסויימים אותה פעולה - קדושה ונשגבה שתהיה - הופכת ממצוה גדולה לעבירה חמורה. הכל תלוי אך ורק ברצון הקב"ה.

כיום עומדים אנו מול סכנה גדולה. מחלת קובי"ד 19 היא קטלנית ומדבקת מאד. זאת ועוד, ידיעה והבנה בסכנה מאפשרת במדה להזהר ולהתמודד עמה, ולפעמים יתכן גם למעטה. אבל מאידך חסרון ידיעה והבנה בסכנה מגדילים אותה. המחלה הנ"ל היא חדשה ומחודשת וע"כ גם לרופאים המומחים בתחום מחלות מדבקות חסרה הבנה יסודית ומקיפה במחלה חדשה זו

סימניה ונתיבותיה. ואכן בעו"ה לדאבונינו כבר ראינו פעם אחר פעם במשך תקופת המגפה שהסכנה גברה גדלה והתפשטה עוד יותר מחמת חסרון ידיעה והבנה.

התורה היא התגלמות של רצון ה'. אמנם תפלה בצבור היא מעמודי התווך של עבודת ה' אבל כל בר בי רב דחד יומא יודע שאעפ"כ איננה דוחה סכנת נפשות. זאת אומרת שכיום בתנאים השוררים במדינתנו (אין לי ידיעה מספקת במצב במקומות אחרים) של סכנה וחסרון ידיעה התכנסות לתפלה בצבור נוגדת רצון ד'; התכנסות כזאת מהווה רוחניות מזויפת המסכנת עם ועדה, וממילא כיום התכנסות לתפלה בצבור הופכת ממצוה גדולה לעבירה חמורה, ר"ל.

והנה בחינה אחת של החכמה היא ראיית הנולד. ה"מתחכם" לסדר התקהלויות כביכול עם שמירת מרחק כאלו ודאי יסתדר (שהרי גם ספק נפשות דוחה כה"ת כולה) מבלי לפקח עיניו לראות את הנולד, סופו (בבחינת פ"ר ולא ימות) להכשל. על אמת זו יעידו הרבה עדים, וביניהם ההלוי' שהתקיימה לאחרונה. ודאי שנתכוונו המארגנים והמלווים לטובה למצות כבוד המת ותכננו לשמור מרחק ואפילו קבלו רשיון, אבל לא השכילו לראות את הנולד (בבחינת פ"ר, כנ"ל). כלנו יודעים סוף הספור. לא כבוד רכש הנפטר זצללה"ה, אלא בזיונות שאין כמותם. עי' תוס' ב"ק (פ: ד"ה אומר) דלהכי אין קוברין מת בשבת ע"י עממים "לפי שהוא מכוער ומגונה ומתבייש שנקבר בשבת שנעשה באיסור שבת אפילו ע"י נכרי". וא"כ בנידון דידן קו"ח בן בנו של קו"ח הוא שאין לשער מדת הבזיון המגיעה לנפטר כאשר "לכבודו" מתכנסים ומסתכנים וגם (שלא במתכוון) נגרם חה"ש, ר"ל. לצערינו, כעת כבודו של מת הוא לקברו בצנעא, ופשוט.

הבה נחזק את הענין.

- "ויאמר שאול אל שמואל אשר שמעתי בקול ד' וגו' ויקח העם מהשלל צאן ובקר ראשית החרם לזבח לד' אלקיך בגלגל". וכי אין זו מצוה גדולה להקריב קרבנות, והלא העולם עומד על העבודה. ומה השיב לו שמואל? "ויאמר שמואל החפץ לד' בעולות וזבחים כשמע בקול ד' הנה שמע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים. חיובה ענינה וקיומה של עבודת ד' אחת היא, ולא יותר - לשמע לדברו, לעשות רצונו. ואפי' ענין קדוש של הקרבת קרבנות יכול להמאס אם אינו בהתאם לרצונו ית' לאותה שעה.
- "וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ד' במקום הזה ואנכי לא ידעתי". וברש"י שם, מדברי רז"ל, שאם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה ע"כ. הצטער והתחרט יעקב אבינו על

שישן באותו מקום, ובכך פגע במורא מקום המקדש. ומה מקום לצערו וחרטתו, הלא זכה לנבואה בשעה שישן? אלא, הורה לן הגר"ז זצללה"ה בדבריו הקולעים, אפי' כדי לזכות לנבואה אין לעבר על דבר ד'.

- אמר ר"י אמר רב גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה דכתיב ויאמר ד' אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך (שבת קכ"ז). ובהעמק דבר (ר"פ וירא) כתב הנצי"ב וז"ל אלא כך הענין כאשר שהיה א"א שקוע באותה שעה באהבת ד' ובהקבלת פני השכינה ומלבד שהוא תענוג נפלא עוד הוא מצות עשה ואהבת את ד' כמבואר במקומו, ומ"מ אי מתרמי איזה מצוה בשעה שהאדם שקוע באהבת ד' מחויב להפסיק ממצות אהבה שאין לה זמן קבוע וע"ז איתא במס' שבת פ' מפנין גדולה מצות הכנסת אורחין יותר מהקבלת פני השכינה שנאמר אל נא תעבר מעל עבדך, ואין הכונה דמי שמכניס אורח הוא גדול ממי שזוכה להקביל פני השכינה, אלא שהוא גדול לדחות הקבלת פני השכינה, שכך הוא רצונו ית' שיהא מצוה מעשית דוחה מצוה זו שאין לה שיעור וזמן עכ"ל. אפי' השתקעות באהבת ה' אינה רצויה תמיד. ואילו יבטל אדם הכנסת אורחים בגין הקבלת פני השכינה, עבירה (!) היא בידו "שכן הוא רצונו ית'".

- מעשה והתכנסו גדולי ישראל לאסיפה דחופה לדון איך להגיב לגזירות קשות אכזריות שהוטלו על הצבור. דיונם נמשך והלך עד שהשמש עמד לשקוע. העיר על כך אחד מן המשתתפים כדי שיפסיקו לתפילת מנחה. מתוך אהבה מסותרת ותוכחת מגולה תמה עליו הח"ח זצללה"ה, "מנחה ליגט איר אויפן קאפ?!" (הנך טרוד בדאגה לתפלת מנחה?! (שמעתי מכבוד אחי הגר"מ זצוקללה"ה הי"ד ע"ש מורינו הגאון ר' אברהם גרשון זאקס זצללה"ה; עי' טוש"ע אר"ח סימן צ"ג). אמנם אין לשער גודל חשיבותה וקדושתה של התפלה ומ"מ בזמנים מסויימים אסור להתפלל.

- מספרים בשם הגר"ח מבריסק שראה יהודי שנתעצב אל לבו על שנאלץ לאכל ביוה"כ. אמר לו: האם הוא גם עצוב כאשר צריך למול ביום השבת? ומי שאמר למול בשבת אמר לאכל ביוה"כ (הערת הגר"א נבנצל שליט"א למשנ"ב ס' תרי"ח). מי שאמר לצום ביוה"כ לפעמים אומר לאכל. מי שאמר לשבות בשבת לפעמים אומר לעשות מלאכה. הצום ביוה"כ וגם שמירת שבת אינן בעצם מהותן נהוגי קדושה ורוחניות החלטיים. ישנו רק דבר אחד בעולם העבודה: רצון ד'.

- זכורני מימי בחורותי, מעשה שהיה באחד העם שקבל התקף לב בשבת ולא הסכים שיסיעוהו לבית החולים עד אחר צאת השבת (ונפטר). עד היום עומדת בפני דמות דיוקנו של אא"ז מרן הגר"ד זצללה"ה באותה שעה כמה חרה לו וכמה הצטער על עוותה ועלבונה

של תורה. לפעמים רצונו של מקום שנקיים מצות שביתה בשבת, ולפעמים רצונו ית' שנקיים מצות ושמר נפשך מאד. ומי הוא זה שיהרהר אחר מדותיו ורצונו ית'?

- פעם, כתגובה לחגיגת יום העצמאות מופרזת מוגזמת, התבטא מרן א"ז זצלה"ה, מהכל אפשר לעשות ע"ז ואפי' א"י ע"כ. פשר דבריו: כל דבר בעולם הוא תלוי ומותנה. וערכו כפי שקבע הקב"ה. יתירה מזו, עצם היותו בעל ערך הי' אך ורק מפני שכן קבע הקב"ה. וענין ע"ז ר"ל הוא הענקת ערך או מעמד מוגזם עד שנראה ואולי גם נתפס כבעל ערך עצמאי מוחלט. וממילא כל אימת שמעריכים מצוה מעל ומעבר לערך שקבע לה הקב"ה, ובהכי מעניקים לה ערך עצמאי מוחלט, הרי זה כאילו בחינת ע"ז, ר"ל.

דברים נוראים: מהכל אפשר לעשות ע"ז. ראוי לנו להתבונן בדברים אלו ולהפנימם לבל נכשל, ר"ל.

הרחמן הוא ישים חלקנו בין עושי רצונו.